

Učiteljski Tovariš

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Izpremenjena pravila „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“. — Anton Leban: O neposrednem in posrednem pouku v ljudski šoli. — Jakob Dimnik: Jezikov nauk v prvem šolskem letu. — Jos. Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — Naši dopisi. — Vestnik. — Listnica uredništva.

Izpremenjena pravila „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Značaj in namen društva.*)

§ 1.

Društvo je zveza okrajnih učiteljskih društev na Kranjskem.

§ 2.

Namen društvu je, da duševno podpira slovensko ljudsko šolstvo na Kranjskem in se poteza za izboljšanje gmotnega stanja kranjskega učiteljstva.

Društveniki, njih dolžnosti in pravice.

§ 3.

Društvo dosega svoj namen, da

- sklicuje shode, pri katerih razpravlja in sklepe o dolžnostih in pravicah učiteljstva ter o vzgoji in pouku šolske mladine in prireja javna predavanja in koncerte;
- pošilja v tem smislu peticije in resolucije višjim oblastvom; v to svrhu
- lahko izdava svoje glasilo, knjige in tiskovine, si naroča šolske in druge poučne časopise ter ima svojo knjižnico;
- pobira za svoje troške pri svojih društvenikih letne doneske.

§ 4.

K društvu lahko pristopijo vsa kranjska okrajna učiteljska društva. Pravi in podporni člani teh društev so obenem člani „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“. Častnim članom imenuje društvo tiste, ki imajo posebne zasluge za slovensko ljudsko šolstvo.

§ 5.

Vsako okrajno učiteljsko društvo mora predložiti ob svojem pristopu in potem redno vsako leto do konca meseca listopada imenik svojih členov in vpslati določeni letni donesek.

*) O teh izpremenjenih pravilih bo razpravljal izredni občni zbor dne 23. t. m. Priobčili smo jih, da jih p. n. člani lahko preišljajo.

Uredn.

§ 6.

Vsako okrajno učiteljsko društvo, ki pristopi k „Slovenskemu učiteljskemu društvu v Ljubljani“, plača za vsakega svojega pravega in podpornega člana letni donesek, ki ga določi redni letni občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ za vsako leto posebe.

§ 7.

Ako katero društvo ne plača po trikratnem opominu svojega letnega doneska, se izbrše iz društva.

§ 8.

Vsak društvenik ima pravico, se vdeleževati društvenih shodov in koncertov ter pri shodih govoriti in predlagati; pravi člani imajo pa tudi pravico glasovati, voliti in voljeni biti.

§ 9.

Vsak društvenik ima pravico si izposojevati društvene časopise in knjige iz društvene knjižnice.

Občni zbor.

§ 10.

Občni zbor ima pravico:

- voliti vsako leto v odbor po devet členov, izmed katerih jih mora stanovati najmenj pet v Ljubljani in v okolici;
- izbrati izmed udov tri pregledovavce letnih računov;
- določati letne doneske;
- imenovati častne člene;
- prenarejati društvena pravila in
- sklepati o razpustu društva.

§ 11.

Občni zbor se skliče redno vsako leto o božičnih počitkih. Zbor sklepa veljavno, ako je prisotnih razen odbora najmenj dva deset členov.

§ 12.

Ako občni zbor, ki je bil sklican po pravilih, ni sklepčen, opravlja dotedanji odbor društvena opravila do občnega zbora prihodnjega leta; ta občni zbor pa je sklepčen brez ozira na število navzočih členov.

§ 13.

Za sklepanje o razpustu društva mora biti navzoča ena tretjina členov; za razpust pa jih mora glasovati najmenj dve tretjini navzočih.

§ 14.

Pri občnem zboru glasujejo le navzoči društveniki.

Odbor.

§ 15.

Društvo vodi odbor, ki izvoli izmed sebe predsednika, njegovega namestnika, tajnika, blagajnika, knjižničarja in urednika društvenemu glasilu. Zadnji se sme voliti tudi izven odbornikov in je s tem odbornik društva.

§ 16.

Da je odbor sklepčen, mora biti navzočih vsaj pet odbornikov.

• § 17.

Odbor sklicuje občni zbor in učiteljske shode, prireja koncerte, določuje knjige in časopise, ki se imajo naročevati, in sprejema nove člene.

§ 18.

Predsednik vodi društvo in ga zastopa na zunaj. Sklicuje odboro ve seje in odločuje pri enakem številu glasov; kadar je zadržan, ga nadomestuje njegov namestnik.

§ 19.

Tajnik, blagajnik, knjižničar in urednik oskrbujejo društveno poslovanje vsak v svojem področju.

Občne določbe.

§ 20.

Prepire med društveniki, ki so se razvili zaradi društvenih razmer, razsoja brez priziva izbrano rabsodišče, v katero voli vsaka stranka po enega rabsodnika, odbor pa imenuje predsednika.

§ 21.

Ako društvo po sklepu občnega zbora neha, pripada vse društveno imetje „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“, dokler se ne ustanovi enako društvo.

§ 22.

Društvo prične svoje delovanje, ako so pristopila k društvu vsaj tri okrajna učiteljska društva.

§ 23.

Društvo ima svoj sedež v Ljubljani.

§ 24.

Društveni jezik je slovenski, in na pečatu je naslov: „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“.

O neposrednem in posrednem pouku v ljudski šoli.

Pri konferenci razpravljaj Anton Leban, nadučitelj v Komnu.

Kdor dela brez premisleka, sužnjuje slučaju. Kdor ima pa vedno svoj smoter pred očmi, ravna načelno ali preišljeno.

Solskega in učnega reda z dne 20. vel. srpana 1870. § 49. zahteva: „Kjer so v enem razredu učenci razne starosti in jih je zategadelj v razdelke razdeliti, naj učitelj skrbi, da imajo primerna opravila tudi tisti razdelki, katerih takrat ne poučuje. Dovoljeno je tudi stvar tako urediti, da se učenci ponavljaje vadijo v tem, kar jim je učitelj že razložil, ako se to pod učiteljevimi očmi takisto godi, da je baš na podporo posrednemu uku.“

Pri nas je večina šol enorazrednic. Učitelj mora torej učence 6–12 letne starosti različnih zmožnosti razdeljene v oddelke poučevati istodobno v eni učilnici. V tem slučaju nastane potreba dvojnega pouka, to je neposrednega in posrednega poučevanja. Gotovo se ne da tajiti, da ima učitelj, ki posluje v taki ljudski šoli, težavnejšo nalogo in službo mimo onega, ki poučuje tam, kjer nima šola oddelkov. — Biti mora jako spreten in vnet za svoj poklic, ker le tedaj bo tako delovanje v šoli uspešno. A uspeh pa še ni zagotovljen, ako je število otrok prav veliko.

Dr. Lindner pravi o posrednem pouku: „Ein solcher Unterricht ist allerdings nur ein Ausnahmestand, zu welchem das Vorhandensein classenarmer Schulen insbesondere auf dem Lande drängt, und läßt sich vom rein didaktischen Standpunkte keineswegs rechtfertigen, indem er gegen den schon von Comenius aufgestellten Grundsatz verstößt, dass alle Schüler einer Classe mit demselben Gegenstände sich beschäftigen sollen.“ Žal, da ne moremo temu načelu ugoditi, zakaj za to bi trebalo povsod večrazrednic. Ker je pa znano, da so pri nas večinoma enorazrednice, zato je tukaj neobhodno potreben pouk v oddelkih. To je najtežavnejše na enorazrednici, v kateri mora učitelj učiti hkrati učence treh oddelkov in to učence različnih let in različnega znanja.

V takih slučajih je glavna stvar neposredni pouk, ko namreč učitelj naravnost govori k učencem, ki imajo njegov govor ali učbo razumeti in na njegova vprašanja odgovarjati. — Pri posrednem poučevanju mora imeti en oddelek kako tiho delo in tedaj ima kako nalogo rešiti brez učiteljeve pomoči. Čeprav pa je neposredni pouk učitelju glavna naloga, vendar si mora prihraniti še toliko časa in pozornosti, da nadzira tiho delajoči oddelek. Drugače oslabe moči in nastane nered. Velike pomembe je tedaj posredni pouk, o katerem pravi dr. Lindner, da je „diese Art des Schulunterrichtes nur ein trauriger Nothbehelf, denn erstens muss die Selbstbeschäftigung der einen Abtheilung durch gewisse vorbereitende Schritte des Lehrers eingeleitet und am Schlusse revidiert werden, während dieser Zeit bleibt die andere Abtheilung unbeschäftigt, was nicht bloß ein Zeitverlust, sondern auch ein Element der Unordnung ist“. V knjigi „Lehrpläne und Erläuterungen für das Küstenland“ najdemo sicer na strani 389. nastopni pasus: „Ako so učenci razvrščeni v tri oddelke, naj učitelj en oddelek poučuje ustno, druga dva oddelka pa se med tem bavita s tihimi vajami.“

Ker so trije oddelki, in se vsled tega vsakemu izmed njih prikrajša učni čas, je učitelju dolžnost, da že poprej skrbno odbere in pripravi naloge za vsak oddelek in vsako poluro, da odkazovaje naloge izgubi k večemu 2—4 minute časa.“ — Nadalje pravi dr. Lindner: „Zweitens wird die selbstbeschäftigte Abtheilung durch den directen Unterricht der anderen, den sie mit anhören muss, in empfindlicher Weise gestört, was besonders bei geweckteren Schülern der unteren Abtheilung der Fall ist, weil diese an den für sie neuen Mittheilungen des Lehrers ein unwillkürliches Interesse nehmen. Endlich drittens ist die Thätigkeit des Lehrers beim Abtheilungsunterrichte getheilt, indem er sein Augenmerk auch den selbstbeschäftigten Schülern zukehren muss.“

Da si more otrok na podlagi neposrednega in posrednega pouka razširiti svoje znanje in obzorje in si s časom prisvojiti to, kar zahteva § 3. šolskega zakona z dne 14. vel. travna 1869, se morajo postaviti temu pouku nekaka navodila, po katerih naj učitelj ravna, da bodo šolski otroci postali to, kar zahteva namen ljudske šole, ki je označen v § 1. omenjenega zakona: „Ljudski šoli je naloga, odrejati otroke, da bodo нравni in pobožni; jim razvijati duševne moči; jih oskrbovati s potrebnimi znanostmi in zvedenostmi, da se bodo lahko dalje izobraževali za življenje; jim postavljati pravo dno, da bodo enkrat prida ljudje in državljanjani.“

Držati se je tedaj pri neposrednem pouku nekaterih določenih načel, da ne mine dragi čas brez koristi in da se ne preleve tiha dela učencev v neko delavno brezposelnost. Tiho delajoči učenci morajo biti koristni samodelavci.

Najvažnejša teh načel so nastopna:

1.) Učitelj sme neposredno poučevati le tedaj, ako je predmet, ki se ima obravnavati, takšen, da se ne more koristno omejiti niti za spodnje oddelke, pa tudi ne razširiti za starejše učence. Mogoče je pri nekterih predmetih, da se jih vdeleže vsi oddelki, ali pa naprežejo od druge strani vso pozornost učencev. Taki predmeti so: lepisje, prirodoznanstvo, telovadba in petje.

2.) Tiho delo — posredni pouk — se mora vršiti, dočim učitelj poučuje neposredno in pod njegovim nadzorstvom. Potemtakem ne smejo vsi oddelki tiho delati istočasno, temveč se mora neposredno poučevati vsaj en oddelek. Ko delajo učenci na tihem, mora paziti učiteljevo oko na to, da zares delajo, da tako onemogoči vsak nemir. Da bi se učil tiho delajoči oddelek na pamet, ni nasvetovati, ker učenci pri takem delu navadno šepetajo. — Razvidno je iz tega, da moraš vsak dan pripravljati in razpolagati gradivo za posredni pouk prav tako skrbno in prevdarno kakor za neposredni. — Pač ni treba omenjati, da se morajo naslanjati tihe vaje na ustni pouk ali da naj učence nanj pripravljajo. Pismene naloge odberi, če le moreš, za vse oddelke iz onega predmeta, ki ga učiš v isti uri; kadar se pa ne moreš ravnati po tem pravilu, tedaj odredi vaje tako, da učenci ponavljajo, kar so se prej učili pri ustnem pouku. Posamezne oddelke moraš pri tihih vajah nadzorovati, naloge pregledovati, oziroma popravljati. Seveda tega ne more vselej storiti niti najmarljivejši učitelj sam, zato storiš prav, ako veliš otrokom, naj si zamene ploščice ali zvezke, da popravi drug drugemu nalogo. Tudi storiš dobro, ako se držiš 13. točke inštrukcije slavnega c. kr. okrajnega šolskega sveta z dne 28. sušca 1893. št. 310, ki pravi: „Vsaka vaja se mora ali takoj pregledati in popraviti, ako čas dopušča,

ali pa šele pri prihodnjem neposrednem pouku. Gledati se mora, da je vaja primerno lepo pisana brez večih pogreškov, ki jih imajo učenci navadno sami, ali drug drugemu s pomočjo učitelja popravljati. To se lahko zgodi tudi pri posrednem pouku. Dokler se namreč bavi učitelj z drugim oddelkom, piše učenec tega oddelka stavek na tablo, po katerem imajo učenci svoje izdelke popraviti, potem piše drugi učenec drugi stavek i. t. d. — Ako učitelj hoče, tudi nekaj premeni, t. j. on lahko napiše izdelek na tablo, da otroci popravijo pogreške v svojih zvezkih, kakor so se prej naučili.

3.) Takisto ne sme biti naloga na tihem delajočemu oddelku čitanje ali glasno števnanje. V tem slučaju se ne moreš prepričati o uspehu, in otroci, če so slabotni, se navadijo lahko pri tem jalovega ždenja, dočim oni, ki so živahnejšega temperamenta, kmalu najdejo priliko za nemir. Tudi ne bi se smel za tiho delo priporočiti lep opis kot krasopis. Pač ima biti vse pisanje krasnopisanje, vendar ima vladati pri tem drug namen, ki se nanaša na vsebino pisanega, jezikovo pravčnost in pravopisje. Največ greše otroci zoper pravopisje zato, ker napačno prepisujejo in se jim ni zadosti vtisnila besedna slika. Vsa druga pa je proti temu, če premišljeno prepisujejo iz berila. Pri takem postopanju se dela obenem tudi za pravopisni pouk kakor za jezikovne vaje najizdatnejše pri vsem poučevanju materinega jezika v ljudski šoli.

4.) Reševanje računskih nalog utegne biti pri posrednem pouku najprimernejše, in v ta namen so zaradi praktičnih nalog Močnikove računice jako dobre; ravno tako vnema Močnikov navod k pridnemu premišljevanju vsakega učitelja. Nadalje je za tiho delo primerna tudi izvršba risb, samo da se poprej stvar obravna. Niedergesäss pravi: „Der Lehrer unterrichte z. B. die älteren (reiferen) Schüler in Erdkunde oder Geschichte, während eine Abbildung mit der Nachbildung einer einfachen Zeichnung beschäftigt ist, welche der Lehrer an die Tafel hingezeichnet hatte; oder umgekehrt, der Lehrer lese mit den Kleinern, während die Größeren für sich eine Rechnungs- oder Stilaufgabe schriftlich ausführen.“ Ker že tukaj govorim o začetnikih („Kleineren“), moram še omeniti, da mora učitelj ž njimi ravnati posebno previdno. Osobito moraš na to paziti pri tihih vajah — pri posrednem pouku — zakaj pomisliti moraš, da jim je odmerjenih že tako manj ur na dan nego starejšim učencem, in pa da jih eno in isto nepretrgano opravilo lahko dolgočasi ter jim omrzi šolo. Preudariti moraš tedaj dobro, kakšne vaje ti je dajati otrokom prvega šolskega leta, da dosežeš učno svrhu.

5.) Med posrednim in neposrednim poukom ne sme biti prenehljaja. — Dela pri posrednem pouku so izvečine mehanična, in otroci morajo dobivati potrebna pojasnila v neposrednem pouku. Jezikovni pouk se naslanja na berilo, zgodovina na zemljepisje itd. Tu je veliko polje za delavnega učitelja glede primernih nalog za tiho delo. S tem, da se prisloni posredni pouk na neposrednega, se dožene brezdvomno tudi napredek posrednega pouka. S to prislonitvijo se nadalje dožene, da se učenci nimajo več baviti z že izdelanimi nalogami in da zares napredujejo. Drugače bi se veselje le zadušilo in v šoli izzval nered. —

6.) Posrednemu pouku mora biti odločen čas, zakaj preveč škodi s tem, da se učenci naveličajo šole. Ta pouk ne sme torej trajati predolgo, nikakor ne čez eno uro.

Za spodnje oddelke zadostuje pol ure, in prvenci morajo v prvih mesecih uživati več neposrednega pouka. Ure za posredni in neposredni pouk naj bodo razmerno razdeljene na posamezne dneve v tednu, in zato ne smemo odločiti predmetu, kateremu je odmerjeno le malo ur na teden, dveh ur na isti dan, zakaj primerna menjava daje učenecem veselje do dela. Imenitnejšim in težjim predmetom odkaži prve ure v tednu, ko je duh še živahen in bolj sposoben za uk; zadnje ure prihrani pa za lažje predmete. Učni čas uravnajmo tako, da se bo neposredni pouk in vaje kolikor mogoče vrstile, ter skrajšajmo in pritrhajmo vaje z neposrednim ukom, kadar in koliko se da. Obravnavati je z vsemi učenci hkrati one predmete, ki se dajo učiti istočasno na dveh ali več oddelkih enega razreda, denimo n. pr. pisanje, risanje, petje, nazorni nauk, branje, slovnica, računanje ploščin . . . Dober uspeh dosežeš le tedaj, če izdatno porabiš vsako uro bodisi za ustni pouk, bodisi za dopolnjujoče vaje in če prav razdeliš čas ter razvrstiš in menjaš predmete tako, da zbudijo zanimanje. Pri prvencih ne odmeri predmetu več ko pol ure. Kadar se razgovarjaš n. pr. z otroci pri jezikovnem uku v prvi polovici ure o kakem glasniku, daš lahko v drugi poluri pisati znak za ta glasnik. Ali pri nazornem uku: kadar razkažeš otrokom kak predmet in jih potem napeljuješ, da ga rišejo; pri računstvu: kadar se imajo otroci vaditi, kako je pisati številko ali sestaviti številni obrazec, ko si jim razložil število.

7.) Treba, da se od učencev izdelane naloge strogo pregledajo. Ne sme biti naloga izdelana, da bi jo dejal na stran ali izbrisal, marveč se morajo taka dela v prihodnjih šolskih urah obravnavati in popraviti. Iz tega je razvidno, da imajo naloge pri posrednem pouku važno ulogo. Schwarz in Curtmann pravita glede teh: „Ohne Aufgaben würden die Schüler nicht zur Selbstthätigkeit geweckt, der Lehrer würde sich nicht überzeugen können, auf welchem Standpunkte der selbständigen Thätigkeit die Schüler stehen, er würde die Lücken ihres Wissens nicht ausfüllen, die Irrthümer nicht berichtigen können.“ Dr. Lindner piše: „Für den Abtheilungsunterricht sind die Aufgaben geradezu unentbehrlich“, a pazi naj se na to, „dass den Schülern nichts aufgegeben werde, was nicht innerhalb des Gesichtskreises liegt, und was bei der Wahl der Stoffe eine strenge Stufenfolge beachtet wurde.“ Nobeden dan brez črtice, pravi pedagoško pravilo, t. j. mladina naj se vadi pisati, ona naj po malem veliko piše. Flattich piše: „Wenn man einem im Fechten allerlei Regeln gibt und lässt ihn nicht selbst Hand anlegen, so wird er niemals Fechten lernen. Ebenso geht es auch in allen anderen Dingen.“ Mladina naj tedaj mnogo piše; ona naj se vadi v spisju. Iz tega je tudi nastalo geslo: „Vaja dela mojstra“. — Pisce vaje so pa te-le: a) Prepisovanje. b) zapisovanje, c) narekovanje, d) popravljanje. Ad a) Pravopisa se je moči naučiti le z mnogimi vajami. Prvo tako sredstvo je prepisovanje, ki se začne takoj, ko znajo otroci pisati nekaj črk na tablice. Zato je prepisovanje glavna pravopisna vaja v prvem šolskem letu. Namen ti vaji je ta, da si otroci besedne slike jasno in trdno vtisnejo v spomin. Prepisuje se na različne načine: s šolske table, iz knjige, pisano, tiskano, po pameti i. t. d. Ad b) Zapisuje se po pameti vse to, kar so se otroci naučili v šolskem pouku. A treba je, da dobro razumejo, kar bodo zapisali. Zato naj pred zapisovanjem ponove še enkrat dotično stvarino. Težje besede naj prej črkujejo po pameti, a more jih tudi učitelj ali kak učenec napisati na šolsko

tablo. Ako med zapisovanjem kak učenec dvomi, kako bi se beseda prav zapisala, naj vpraša učitelja, da mu razloži. Zapisovanja se vadi v pravopisnem oziru najbolj na srednji stopnji. Semkaj sodi tudi zapisovanje po pameti naučene tvarine. Ta tvarina jim bodi popolnoma znana po vsebini in obliki. Tudi tu naj še enkrat ustno ponavljajo, preden začno po pameti zapisovati. Večkrat utegnejo tako stvarino otroci sami narekovati in obenem zapisovati. — Ad c) Z narekovanjem more učitelj začeti takoj, ko so se učenci naučili nekaj glasnikov; zlasti pa mu je mesto tedaj, ko znajo prepisovati nekaj besed. Na višji stopnji se prav primerno vadi v utrjevanje raznih slovnških in pravopisnih pravil. Pisanje po narekovanju je jako koristno za pravopisno svrhu, a treba je pri tem ravnati prav previdno, zakaj tako zapisovanje je le vaja, da se ožive pravila, ne pa da bi si s tem prisvojili novih pravil.

Tudi se z narekovanjem prepriča učitelj, če so učenci razumeli pravopisna pravila in če jih znajo prav uporabljati. Tvarino naj jemlje učitelj zlasti iz berila, katero pa je poprej dobro razložil, zakaj tudi tu velja, da se ne sme nič nerazumljivega narekovati. Najboljša tvarina je realistična, potem pregovori, izreki, popisi, povesti. Narekuje naj učitelj vedno le v celih stavkih, da si otroci morejo tudi kaj zraven misliti. Ako je stavek predolg, naj učitelj sprva pove v celoti, potem pa narekuje posamezne njegove dele. Narekovanje ne bodi predolgo, ker bi to utrudilo učence, da bi ne mogli slediti besedam. Tudi ne prehitro ali prepočasno ne bodi narekovanje. S hitrim narekovanjem si pokvarijo pisavo, s počasnim pa se navadijo nepazljivosti in lenobe. Držati se je srednje mere, da morejo tudi najslabši otroci slediti besedam učiteljevim. Ko je narekovanje končano, naj prebere vsak učenec sam, kar je napisal, da takoj sam popravi možne napake. Pri vseh vajah in nalogah je treba popravljati napake. Učitelj stori dobro, ako se pri popravljanju drži Diesterwegovih pravil, in sicer: 1.) Glej, da zabraniš mladini napako delati. 2.) Glej z vztrajnostjo na natanjnost in čistost pismenih vaj. 3.) Popravljaj skrbno naloge svojih otrok pa bodi pravičen v razsodbi. 4.) Zapisuj v beležnico glavne napake, si delaj opombe ter jih porabi pri mladini ob svojem času. — Pri tem izpoznaš napake, ki jih je napravila večina otrok; na te se pri poznejšem pouku posebno oziraj, pri čemer ti pomagajo učenci sami. Ad d) Popravljanje pravopisnih izdelkov je sploh najboljša pravopisna vaja. Ako bi se popravljanje zanemarjalo, bi se otroci priučili pogrešnemu pisanju, ki bi jim ostalo ves čas življenja. Kdor je napravil mnogo napak, naj prepíše nalogo še enkrat.

8.) Da bo pa samodelavnost sadonosna, mora učitelj premisliti, kako bo učence odločil v oddelke. Pri tem ne sme gledati samo na starost, ampak tudi na zmožnost in izobraženost učencev, ker le tako je mogoče uporabiti in razrežati učno stvarino na korist šoli. — Završujoč ta spis, si dovoljujem omeniti, da nikakor ne prisvajam svojemu skromnemu sestavku dovršenosti, ampak rad priznavam, da je le okostnica vsemu, kar se da o ti nalogi povedati. Dobro mi je tudi znan pregovor, ki pravi: Le vsi ljudje vse vedo!

Jezikov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

8. Predvaje za ležečo pisavo.

Vlekli bomo danes zopet senčne črte. Rabili bomo pa danes drugo, črtano stran ploščice. Učenci se seznanijo z izrazi: gornja dolgost, dvorižnica, spodnja dolgost, gornja dvorižnica, spodnja dvorižnica, zgornja črta (gornje dolgosti, spodnja črta, spodnje dolgosti.)

Glejte, tu-le sem potegnil kratko črto. Kakšno ležo ima? Kje sem jo potegnil? (v dvorižnici.) Potegnite še vi tako senčno črto v prvi dvorižnici! Pisalo v roke! Začnite! Ena, dovolj! Naredite še eno tako črto, pa toliko proč od prve, da ima pisalo vmes prostor. Take črte delajo zdaj otroci po celi dvorižnici. — Pokažite vsi prvo gornjo dolgost! Prvo spodnjo dolgost! To bomo pustili prazno. Pokažite drugo dvorižnico! Pokažite od te gornjo dolgost! V to bomo risali zdaj-le senčne črte. Take črte se delajo tudi v spodnjo dolgost in potem pa v celo vrsto t. j. gornja dolgost, dvorižnica in spodnja dolgost. — Te vaje se nadaljujejo.

Kakšno črto sem potegnil? V kateri črti? (V dvorižnici.) Oglejte si to črto prav dobro! Ali je povsod enako debela? Kje postaja debelejša? Da. Ko sem vlekel navzdol, sem s kredo vedno bolj pritiskal. Poskusite še vi tako črto v prvi dvorižnici potegniti. Pisalo v roke! Začnite! Ena! Dovolj! Narišite celo dvorižnico takih črt! Take — vedno debeleje — črte naj delajo učenci tudi v gornji dolgosti, v dolnji dolgosti in naposled v celi vrsti t. j. gornja dolgost, dvorižnica in spodnja dolgost.

V prihodnji uri se vadijo učenci v pojemajočih t. j. vedno tanjših črtah in potem pa menjajo z vedno debelejšimi in vedno tanjšimi črtami.

9. Kot.

Glejte sem, kaj delam! (Učitelj potegne stenoravno črto in zdolaj neposredno na tej pa vodoravno proti desni.) Kaj sem potegnil najpoprej? Kaj potem? Kje se dotikata te dve črti? Pomnite: Te dve črti tvorita kot. Kadar doma niste pridni, vas oče ali mati postavijo v kot. Kje pa je to? Vi boste zdaj-le tudi kot risali. Potegnite najpoprej stenoravno in potem pa takoj vodoravno črto! Pisalo v roko! Nastavite! Dol, na desno, dovolj! To se ponavlja 10 - 15 krat. Vsaka črta bodi tako dolga kakor mezinec. Druge sestave: Stenoravno črto navzdol, vodoravno proti levi. Vodoravno proti desni, stenoravno navzgor. Naredimo piko v kot; ta pika pomeni porednega učenca i. t. d.

Na ta način se vežejo tudi poševne črte s steno- in vodoravnimi črtami. Te vaje so obenem tudi predvaje za ležečo pisavo. Postopa se tako, kakor pri osmi vaji.

10. Upognjena (zakrivljena), okrogla črta.

(Predvaja za ležečo pisavo.)

Do sedaj ste se učili pisati ravne črte, danes se boste učili še drugačne črte pisati. Poglejte to-le palčico! (Učitelj pokaže tanko in ravno šibico.) Kakšna je? (ravna.) Kako jo držim? (navpično.) Kako zdaj? (poševno.) Glejte, kaj bomo naredil s šibico! (Učitelj jo nekoliko upognje.) Kakšna je sedaj? (upognjena.) Ali je zelo ali malo upognjena? Ali je močno ali malo upognjena? Zdaj-le bomo položil to ravno šibico na tablo. Kako leži? (poševno.) Jaz potegnem tako črto. Kakšna črta je to glede leže?

Glede debelosti? Zdaj-le bomo to poševno ležečo šibico nekoliko upognil. Poleg nje potegnem črto. Kakšna je ta črta glede debelosti? Ali je ravna črta? Ali je močno ali malo upognjena? Kako je bila šibica upognjena? (malo.) Kako je torej tudi črta upognjena? Proti kateri strani je upognjena? Kakšna črta je to, ker smo jo od spodaj navzgor potegnili? Zdaj-le bomo nekaj nekoliko upognjenih lasnih črt po zraku potegnili. Zdaj-le boste pa poskusili take-le upognjene lasne črte na ploščici risati; paziti morate pa zelo, da ne boste črte mahoma močno upognili. (Vaja.) S to črto se zveže vedno debelejša senčna črta in sicer se vrše te vaje tako, kakor je povedano v osmi vaji. Prav tako se vadi proti desni upognjena senčna črta, nekoliko upognjeno lasno črto navzgor, proti desni upognjena lasna črta navzgor z vedno debelejšo senčno črto.

11. Pentlja.

(Predvaja za ležečo pisavo)

Kakšno črto sem potegnil najprej? To na lahko upognjeno črto sem zgoraj proti levi popolnoma upognil (zakrivil) in potegnil naprej navzdol vedno debelejšo poševno senčno črto do spodnje srednje vrste. Kje se zavedata te dve črti? Komu je zgornji del podoben? Pomislite, kaj naredimo večkrat s trakom. To imenujemo pentljo. Poglejte! (Učitelj vzame trak in naredi pentljo.) Med katerima dvema črtama vidite na tabli pentljo? Pentlja ne sme biti večja in ne manjša kakor je gornja dolgost; tudi ne sme biti preširoka in ne preozka. Zdaj se boste učili take pentlje pisati. Vlekli jih bomo najpoprej po zraku in sicer take, kakršno vidite na tabli. Glejte, kako vlečem in štejem jaz! Gor! Pentlja ena! — Pisalo v roke! Nastavite! Gor! Pentlja ena! Dovolj! Zdaj-le bomo vlekli pentljo v spodnjo dolgost. Kaj napravim najprvo? Kje je črta najdebelejša? Kaj naredim sedaj? Proti kateri strani sem upognil? Kje se prerežeta te dve črti? I. t. d. Zdaj se zveže zgornja in spodnja pentlja. (Za te vaje so pripravne črke *e*, *l*, *j*, *h* in *f*.) — Pentlja pri piki, oziroma kljukica (*v*) se napravi najpoprej odprta, precej velika, potem pa vedno manjša, toliko časa, da jo ni več poznati — da nastane pika s kljukico.

* * *

Vse predvaje za pisanje je treba precej dolgo časa vaditi, da postane roka učenčeva spretna ter da dosežemo potem hitre in dobre uspehe pri pouku v pisanju. Pri teh vajah seznanimo učenca večinoma z vsemi malimi in, kolikor mogoče, tudi z velikimi črkami, ne da bi povedali učencu ime posameznih črk.

Ko so te vaje dobro prebavljene in če so učencem znane že tudi druge predvaje za uho in govorila, sme pričeti učitelj s pravim pisalnim-bralnim poukom. Učenci prinesejo s seboj Abecednike.

Dasi so sedaj končane zelo naporene in utrudljive predvaje, vendar tudi nadalje učitelj ne sme počivati; učiteljeva potrpežljivost in vztrajnost mora tudi nadalje prestati še večkrat prav težke preskušnje. Priporoča se, da porabi učitelj kar največ šolskega časa za vaje v pisanju in čitanju. Ako večina otrok prve vaje temeljito zapopade, potem gre nadaljni pouk hitro izpod rok. Torej: „Počasni pa temeljito!“

(Dalje prih.)

Kulturne slike s Kranjskega.

Spisal Jos. Ciperle.

47. Kranjski meščani.

Kranjski meščani so imeli vedno svoje muhe. Kranjska mesta so imela res nekaj več pravic nego vasi, zato so si pa prebivavci tudi vedno domišljavali, da so nekaka višja bitja, nego vaščani ali kmetje, akoravno je meščanom tekla tudi zibelka na kmetih. Sicer pa, da se meščani imenujejo meščane, tega ni še prav dolgo. Do zadnjih desetletij so bili le „purgarji“; in še dandanes se zdi nekaterim beseda meščan preprosta, zato je še danes toliko purgarjev po Kranjskem. A tudi kmetov niso poznali nekateri meščani. Kmet se je imenoval v meščanskem narečju „paver“, in bil je meščanom pravi pravcati vzor neotesanosti, nerodnosti in nevednosti. To je pa tudi res, da meščani sami niso bili Bog zna kako politirani. Dokler so nosili kmetje slovensko narodno nošo, so se ločili od njih po drugače prikrojenih hlačah in suknjah; kar se pa tiče duševne olike, so pa bili vedno na isti stopinji, na kateri so bili kmetje. Sedaj, ko pa nosijo tudi kmetje gosposke hlače, je pa izginilo kar vsako nasprotje med kmetom in meščanom. Saj je še danes na stotine meščanov, ki ne znajo ne čitati ne pisati. Po pravici se pravi o Kranjskih meščanih: „Kadar gredo kmetje na polje, ni meščanov doma.“

Vendar prebivavci kmečkih občin so se vedno zavedali svoje slovenske narodnosti. Oni so volili tudi za časa najhujšega nemškega in nemškutarskega pritiska na Kranjskem narodne zastopnike v razne zборе. Vsa čast jim bodi! Ali te časti se ne more pripisati prebivavcem mest in trgov. Ti so bili svoje dni strašni in zagrizeni nemškutarji. Nemška beseda se jim je toliko priljubila, da bi bili najrajše pozabili slovenščino. Mislil bi pa človek, da je bilo kranjskemu nemškutarju potreba, da je znal vsaj za silo lomiti nemščino. Vendar njih ogromna večina ni znala pri vsi svoji ljubezni do nemščine izustiti niti enega poštenega nemškega stavka. Toda nemškutarji so bili vse eno. Govorili pa naši nekdanji purgarji tudi slovenski niso. Ločili so se od drugih živečih in govorečih bitij po tem, da so blebetali neko prečudno mešanico, v koji so bile v mični zvezi slovenske in nemške in semtertja tudi laške besede. Vsako kranjsko mesto je imelo svoj poseben jezik: v Ljubljani se je govoril ljubljanski, v Loki loški, v Novem Mestu novomeški jezik i. t. d. Eden je imel več, drugi manj tujk v sebi; a ločil se je tudi drug od drugega po bolj ali manj strašanskem zavijanji in spakedranji bodisi nemških ali slovenskih besed. Pomislimo le, da se n. pr. Ločana takoj pozna po jeziku, da je Ločan, naj govori še tako dobro slovenščino. Sedaj pa si predstavljajmo Ločana govorečega slovensko-nemško mešanico, kako doni to na uho! Čudno je le to, da so se priseljeni Tirolci okolo Loke čisto poslovenili, meščani v Loki so se pa hoteli kar s silo ponemčiti. Še celo krščanskega nauka se niso hoteli učiti do leta 1862. v slovenskem jeziku. V kazen za to jim je pa „mačka sv. Duha snedla“. Prav se jim je zgodilo. Sedaj pa naj gledajo, kdo jih bo razsvetlil.

Poleg tega pa, da so Kranjski meščani pačili slovenski in nemški jezik, pačili so tudi svoja imena. Vsak Konjšek je postal Konehegg, Železnikar Schelessinger, Račič Ratschitsch, Rovtar Rauter, Zalaznik Salassnigg, Pečohar Petschacher in Brlogar celo Ferlacher. No,

hvala Bogu, zadnji čas so se pa zopet prikazali na dan Pečoharji in Brlogarji. Slekli so svoje spakedrano ime.

Sploh so se pa v zadnjih letih radikalno poboljšali naši meščani razen Tržičanov: govore zopet slovenski, čutijo slovenski in volijo zopet narodnjake v razne zastope. Seve, semtertja še piči kakega meščana kaka nemška muha. Temu se pa tudi dolgo Tržiški „deutschpohrustarji“ ne bodo mogli ustavljati. Tudi oni se bodo izpametovali ter tudi v dejanji pokazali, da je tudi njih rodila slovenska mati.

48. Prebivavci po Kranjskem.

Po raznih delih Kranjskega imajo pa prebivavci razna imena. Prebivavci celega Loškega okraja se imenujejo kar kratko in malo Ločane, prebivavci Bohinjske doline so Bohinjci, prebivavci planinskih višav so Planinci ali Planšarji („Planšar z Mino po domače“), prebivavci po Tuhinjski dolini nad Kamnikom so Tuhinjci, prebivavci ob zgornji Savi so Dolinci in ob spodnji Posavci, oni po Moravški dekaniji pa Moravčani. Cerkljanski župljani in oni okolo Vodice so pa Puhličarji, ker imajo puhlo t. j. debelo zemljo. Toda če tudi je izraz „Puhličar“ posnet po puhli zemlji in ne po ljudeh, vendar ni v Cerkljanski župniji prav primerno izgovoriti tega imena, zakaj gotovo bi se vnela vsled tega burna debata, katere konec bi bil pretep. — Koprivčani se imenujejo sami Kropivničane, Gorjušcem pa pravijo Bohinjci: Gorjušmani.

Južno od Moravč je dvoje sel: Zgornje in Spodnje Prekre. Prebivavce teh krajev imenujejo Moravčani Prekrovce. Ti ubogi ljudje se pa dozdevajo Moravčanom, da še niso taki odličnjaki, nego so oni sami. Zato imenuje pristen Moravčan vsakega okornega človeka Prekrovca. Ali tudi Moravčani niso pri okoličanih v posebni časti, zakaj predobro je znano, da pristen Moravčan ne zna celo ločiti zajca od mačke.

Nad Kamnikom je pa selo Palovče imenovano, in Palovčani so Kamničanom to, kar Moravčanom Prekrovci. Palovčan je neotesanec, ki ni goden za kamniške salone. „Ješ kot Palovčan, hodiš kot Palovčan, govoriš kot Palovčan“ — to je v Kamniku vedno izraz poniževanja. Zato pa imenujejo Palovčani in drugi okoličani Kamničane metlarje, ker so svoje dni z metlami streljali na Turka.

Ljubljančanom so pa barjani isto, kar Kamničanom Palovčani. Prava „Ljubljanska srajca“ pravi vsakemu, ki se ne vede prav tako, kakor misli, da je prav, da je „morostar“. Morost imenuje Ljubljančan barje.

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz sežanskega okraja. Občni zbor učiteljskega društva za Sežanski šolski okraj je bil dne 4. t. m. v Stanjelu. Vdeležilo se ga je 35 učiteljev in 2 učiteljici; od teh je bilo 13 učiteljev in 1 učiteljica iz sosednje nam vipanske doline, ki sodi pod Goriški šolski okraj. Predsednik temu društvu, g. Anton Kosovel, nadučitelj v Sežani, otvori sejo kmalu po 10. uri ter presrečno pozdravi zbrane društvenike, osobito pa navzoče nam goste iz bližnje divne vipavske doline. Z lepimi besedami navdušuje društvenike, naj složno delujejo — sebi in šolstvu v blagor. Spominja se rajnkih učiteljev Ivana Štruklja in Antona Koršiča, ki sta letos v najlepši moški

dobi preminila. Društveniki v znak sožalja vstanejo s sedežev. — Potem je sledilo društveno poročilo o društvenem delovanju, katero je čital g. tajnik Sv. Sila. Prečital je tudi zapisnik zadnjega zborovanja. — Tudi g. blagajnik je storil svojo dolžnost in nam položil račune za minulo leto. Sledilo je potem poročilo odposlanca o uspehih na Dunaju. — Ker je bil g. predsednik, kateri je imel kot odposlanec v tem poročati, nekaj bolehen in hripav, je o ti točki poročal g. Medvešek, nadučitelj v Sv. Križu v Vipavski dolini, kateri je bil tudi odposlanec za goriški okraj. — Po dolgem in zanimivem poročilu se je mnogo o tem debatovalo, in zaključek debate je bila zahvala odposlancema na velikem trudu. — Končno je imel priti na vrsto referat o vrenju vina, pa je izostal, ker je ura kazala, da za danes ni več časa za to; zaradi tega se je ta referat odložil. — Na vrsto so prišli potem razni predlogi, med katerimi je najimnitnejši ta, da se osnuj „Primorsko učiteljsko društvo“, v katerem se bodo strinjala vsa slovenska in italijanska učiteljska društva. O tem sta nam govorila g. Fr. Bajt, nadučitelj v Ajdovščini, in g. Križman, nadučitelj v Dornbergu. Vsi smo radostno vzeli na znanje, da so se pravila, katera nam je g. Bajt prečital, že sestavila in da bode novo društvo v teku dveh mesecev začelo delovati. Pod geslom „viribus unitis“ bodedo delovali Slovani in Italijani v prosep šolstva in boljšega našega gmotnega stanja. — Gosp. tovariš P. Fonda, nadučitelj v Stanjelu, je v odsotnosti g. P. Medveška predlagal, naj se g. P. Medvešek zaradi velikih zaslug, ki si jih je pridobil v borbi za boljše gmotno stanje našega učiteljstva, izvoli častnim členom našega društva, kar se je tudi zgodilo. G. Medvešek se je za izkazano mu čast srčno zahvalil. — G. Anton Leban, nadučitelj v Komnu, pravi, da se že več let ne pišejo v naša strokovna lista poročila o društvenem delovanju. Predlaga tedaj, naj se izvolita dva dopisnika, ki bi to opravljala, in sicer eden naj bi poročal „Učiteljskemu Tovarišu“ in eden „Popotniku“. — Predlog se je sprejel, in izvolila sta se dva dopisnika. — Sprejel se je tudi predlog g. predsednika, da se izreče zahvala učiteljstvu prijaznim listom za podporo v boju za izboljšanje našega gmotnega stanja. V prvi vrsti velja to „Slovenskemu Narodu“, „Učiteljskemu Tovarišu“ in „Popotniku“. — Obžalovalo se je tudi, da je društvo „Sloga“ v Gorici nastopilo proti učiteljstvu, proseč uredništva raznih listov, naj bi učiteljskih jerimijad in dopisov ne sprejemalo v svoje predale. — Končno se je izvršila volitev društvenega vodstva. — Izvoljeni so bili: Anton Kosovel, nadučitelj v Sežani, predsednik; Anton Leban, nadučitelj v Komnu, podpredsednik; Sv. Sila, učitelj v Štorjah, blagajnik; Albin Štrekelj, učitelj v Škocijanu, tajnik; Anton Benigar, nadučitelj v Tomaju, pevovodja, in Iv. Bano, učitelj v Divači, odbornik.

S tem je bilo zborovanje dovršeno. Gospod predsednik zaključil sejo z živio-klicem na našega presvetlega cesarja. Potem smo šli v domačo gostilnico, kjer smo imeli skupni obed. Napijale so se razne napitnice ter odmevali so čvrsti glasovi. — Zaupni, bratovski pogovori so dičile naše društvenike.

In tako nam je le prehitro potekel ta dan prave bratovske edinosti in bratovskega zaupanja.

Vestnik.

† Jakob Smolej.

Dne 15. t. m. popoldne je umrl po dolgi bolezni vpokojeni deželni šolski nadzornik, g. Jakob Smolej, star 74 let. Pokojnik je bil rojen l. 1825. na Brezju. Dovršivši gimnazijo v Ljubljani, je obiskoval na Dunaju vseučilišče ter postal profesor za latinski in grški jezik. Služboval je v Opavi, v Požunu in v Ljubljani. Leta 1866. je postal

gimnazijski ravnatelj, l. 1884. je bil imenovan deželnim šolskim nadzornikom namesto R. Pirkerja, l. 1890. pa je bil stalno vpokojen. Služboval je 40 let ter dobil v priznanje zaslug red železne krone III. razreda. Pokojnik je bil blag mož, ki je vzgojil svoje otroke pa tudi svoje vnuke v slovenskem duhu. Kot učitelj, ravnatelj in nadzornik je bil Smolej pravičen in prijazen, zato pa so ga ljubili učitelji in učenci. N. v m. p.!

Osobna vest. Občina Slap pri Vipavi je imenovala g. nadučitelja Frančiška Punčuha, ki je tudi načelnik posojilnice na Slapu, častnim občanom.

Štipendijo za znanstveno potovanje po Francoskem je naučno ministrstvo podelilo profesorju na ljubljanski višji realki, g. Laharnerju.

Vivat sequens! Celovski mestni šolski svet je v seji dne 10. t. m. sklenil enoglasno, da se opusti tajna kvalifikacija in dovoljuje v bodoče vsakemu učitelju, da si sme ogledati, oziroma prepisati inšpekcijski zapisnik.

Izkušnje učiteljske usposobljenosti. Pred izpraševalno komisijo v Kopru so napravili minuli teden izkušnje učiteljske usposobljenosti za slovenske, oziroma hrvaške ljudske šole sledeči gg.: Anton Bezeg, učitelj v Borštu; Ana Klančič, učiteljica v Gorici; Martin Kranjčič, učitelj v Št. Vidu (Štajersko); Kazimir Rade, učitelj v Buzetu; Josip Kraljić, učitelj v Dragučah; Romana Osana, učiteljica v Loparjih pri Slov. Bistrici; Jelica Radivoj (z odliko), učiteljica v Omišlju (otok Krk); Vinko Trobec, učitelj v Marezijah pri Kopru, in Ivan Vuga, učitelj v Rihenburgu.

Vprašanja za pismeni izpit učne usposobljenosti v Ljubljani. A) Za meščanske šole I. skupino: 1.) Iz pedagogike: a) Eintheilung und Charakteristik des inneren Lehrverfahrens: a) mit Rücksicht auf den Lehrstoff, b) mit Rücksicht auf den Zögling. b) Zgodovinsko pokažite, kako se je utiralo pot v poučevanje sedanjega časa načelo „poučuj nazorno“. 2.) Iz slovenščine: Kaj je sonet, kaj sonetni venec? Zgodovina soneta v slovenskem slovstvu. 3.) Iz zemljepisja: a) Opisiati je vojvodino Štajersko v fizikalnem, političnem in gospodarskem oziru (z risbo). b) Die Grundzüge der Verfassung der oesterreichisch-ungarischen Monarchie. 4.) Iz zgodovine: a) Luksenburžan Karel IV. na Češkem. b) Die Reformthätigkeit der Kaiserin Maria Theresia. B) Za ljudske šole: 1.) Iz pedagogike: a) Was ist formale und materiale Bildung und wie wird die eine und die andere durch den Sprach- und Rechenunterricht in der Volksschule erreicht? b) Kateri so poglavitni vzgojevalni činitelji ljudske šole, in kako delujejo? 2.) Iz računstva: 1.) Kako je izpreminjati višje enote na nižje in obratno? Metodična razprava. 2.) Trapec v ljudski šoli. Metodična razprava. 3.) Streha v obliki štiriobne pravilne piramide, katere osnovni robovi so po 4'5 m, obstranski pa po 5'1 m dolgi, se ima pokriti z bakrom. Koliko bi veljal baker, ako računamo 9% za prigibke in obrezke, ako tehta 1 m² pločevine 10 kg, 1 kg bakra pa velja 27 K? 3.) Iz realij: 1.) Načrt šolske sobe. Metodična obravnava z nariskom. 2.) Ščuka. Metodična obravnava v 4. šolskem letu. 3.) Die Condensation der Wasserdünste, — Thau und Reif. Methodische Abhandlung.

Lepe besede. Pri ogrskem naučnem ministru Juliju Wlassiczu je bila nedavno deputacija društva ogrskih ljudskih učiteljev in učiteljic. Deputacija se je zahvalila ministru za nameravano uvrstitev ljudskega učiteljstva v XI. činovni razred državnih uradnikov, za obljubljeno napravo internatov (konviktov) za otroke ljudskih učiteljev in za ustanovitev ravnateljskih mest.

Minister je odgovoril deputaciji, da je naloga in dolžnost samozavestne kulturne politike, povzdigniti učiteljski stan na tisti nivo, brez katerega si v istini koristnega delovanja učiteljstva niti misliti ne moremo. Minister je priznal, da je bil učiteljski stan na Ogrskem dlje časa v slabem položaju, in prav zato je njegova neovržena dolžnost, storiti sedaj za ljudske učitelje vse, kar je v njegovi moči tembolj, ker je dežela dolžna učiteljskemu

stanu za njegovo vdano in navdušeno delovanje hvalo in priznanje.

Pri avstrijskem naučnem ministru je bila nedavno tudi učiteljska deputacija, a visokega gospoda — ni bilo doma.

Peticija tirolskega učiteljstva na deželni zbor obsega te-le točke: 1.) Učiteljstvo naj dobiva po prebitem usposobljenostnem izpitu take plače kakor državni in deželni uradniki zadnjih treh činovnih razredov. 2.) Za učiteljstvo in za učiteljske vdove naj se ustvarijo taki pokojninski zakoni, kakršne je dovolila država z zakonom z dne 14. vel. travna 1866 svojim uradnikom. 3.) V penzijo naj se vštevajo tudi leta začasnega službovanja. 4.) Plače naj prevzame dežela ter naj se izplačujejo pri davkariji.

Deželni zbor saleburški je sprejel sedemletno šolsko dolžnost, dveletno nedeljsko šolo ter opustil vse olajšave glede šolskega obiskovanja.

Slovaški dobrotnik. V Stolnem Belemgradu na Ogrskem je umrl odvetnik Jan Martinka ter zapustil celo svoje imetje v znesku 72.000 gld. slovaški „Matici“, da se podpirajo slovaške šole in drugi narodni zavodi.

Osemdesetletnico Ivana viteza Trnskega so obhajali dne 1. t. m. v Zagrebu hrvaški književniki, pesniki, umetniki in pevska ter umetniška društva. Ivan vitez Trnski je starosta hrvaških pisateljev, izmed mnogo delujočih „Ilirijanov“ pa gotovo edini še živeči. Bog ga ohrani bratom Hrvatom in Slovanom sploh do skrajnosti!

Češki deželni zbor je sprejel resolucijo, s katero se naroča vladi, da se v prihodnje pri kvalifikaciji ljudskih in meščanskih učiteljev izpusti iz kvalifikacije politično mnenje dotičnega učitelja. — Našim zavezam bo treba delovati na to, da se take resolucije stavijo prihodnje leto v vseh deželnih zborih, zakaj skušnija nas uči, da se nekatera šolska oblastva ozirajo pri oddaji služeb v prvi vrsti na politično prepričanje dotičnika, učna usposobljenost jim je pa v takih slučajih le stranska stvar, dasi bi morala biti edino le ta merodajna.

Za nabiravce poštних razglednic. Ljudevit Stiasny, učitelj v Radovljici, potuje letos v Kavkaz. Kdor mu pošlje 3 K, dobi od njega po pošti 15, največ umetniško izdelanih poštних razglednic, namreč: iz Radovljice, Trsta, Brindisi, Korfu, Aten, Dardanel, Carigrada, Tiflisa, Jalte, Sevastopola, Odese, Černovic, Budimpešte, Zagreba in Reke (torej s petimi raznimi poštними znamkami).

V Št. Vidu pri Ljubljani bo binkoštno nedeljo in pondeljek razstava risarij učencev obrtno-nadaljevalne šole. Odprta bo ta dneva ob 8. do 10. dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. Vabijo se na obisk te razstave vsi, ki se zanimajo za napredek obrtno-nadaljevalnih šol, posebno pa še obrtniki.

Tržaško namestništvo je rešilo rekurz, katerega so vložili tržaški Slovenci proti temu, da se tržaška občina brani osnovati v mestu eno slovensko šolo. Namestništvo je odbilo rekurz z motivacijo, da je za šolske potrebe tržaških Slovencev dovolj preskrbljeno s slovenskimi šolami po okolici! Tržaško namestništvo se je torej brezpogojno postavilo na stališče naših nasprotnikov. Sedaj vsaj vemo, pri čem smo!

Oklic

p. n. členom „Jubilejske samopomoči“.

Društveni odbor „Jubilejske samopomoči“ pozivlja s tem vse p. n. člene tega društva, da nemudoma zadoste zahtevi društvenih pravil, ki pravijo v §-u 3. točka 3., da imajo pravico do podpore po društvenikih, ki nimajo

otrok in niso oženjeni ali omoženi, oni zakoniti dediči, katere imenuje dotični društvenik v sprejemni listini ali v posebnem pismu društvenemu načelništvu.

Komur veljajo ta zakonita določila, naj torej blagovoli takoj storiti svojo dolžnost, da se izogne društveni odbor v slučaju smrti katerega izmed samskih društvenih členov vsaki nepriliki in nepotrebnemu delu.

Za odbor „Jubilejske samopomoči“:

Av gust Kleč,
t. č. predsednik.

Engelbert Gangl,
t. č. tajnik.

Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Na binkoštni torek, dne 23. t. m., bo ob 10. uri zjutraj v „Narodnem domu“

izredni občni zbor.

Vrsta razpravam:

- 1.) Nagovor predsednikov.
- 2.) Razgovor o oddaji „Učiteljskega Tovariša“ v last „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“*)
- 3.) Prememba društvenih pravil.**)
- 4.) Slučajnosti.

Ker bo ta izredni občni zbor velikanske važnosti za slovensko učiteljstvo sploh in za „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ posebe, vabi p. n. društvenike k najmnogobrojnejši vdeležbi

odbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

*) Dotične predloge, oziroma pogoje odborove glej na uvodnem mestu zadnje številke! Uredn.

***) Od odbora izpremenjena društvena pravila glej na uvodnem mestu današnje številke! Uredn.

Listnica uredništva:

Dopise iz črnomeljskega okraja, s Primorskega in „od nekad“ smo morali zaradi nujnejših člankov odložiti za prihodnjo številko. — Gosp. **M. P.:** Prihodnjic! Prosimo, nadaljujte „olajšave“. Pozdrav!

Na zahtevanje se pošilja brezplačno

ilustrovani cenik

za navadne in c. kr. izključljivo privilegovane

harmonije in didaktofone.

V obila naročila se priporoča tvrdka:

Jos. Lenarčič & Comp.

na Vrhniki pri Ljubljani.

(3)

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/5 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petitvrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 3 gld.